

"הקו הירוק הוא מיתוס. נצרת עילית היא התנחלות אכזרית הרבה יותר מכל מרפסת בעמונה"

צילום: אמיל סלמן

פרופ' יהודה שנהב מחבר בין עמדות שנראות במבט ראשון סותרות: הוא קובע שאין אפשרות לקיים דמוקרטיה בישראל במצב בה הנוכחי, אבל מבקר בבוטות את מי שחושב ששתי מדינות הוא פתרון טוב ומתנגד לפינוי התנחלויות; הוא מזהיר מסכנה של התגברות הפשיזם – אבל מזהה גם הזדמנויות מפתיעות לדמוקרטיה.

צילום: אלון רון

"דמוקרטיה היא דבר מתעתע מאוד, אפשר להתמקם בה גם בימין וגם בשמאל. למשל, אין ספק שנשיא המדינה ראובן ריב"ן לין הוא ליברל מדהים", אומר שנהב, סוציולוג מאוניברסיטת תל אביב וממייסדי הקשת הדמוקרטית המזרחית. "אבל ישראל לא יכולה להיות דמוקרטיה, מפני שהיא קמה באופן לא דמוקרטי, מתוך חור שחור. ב-1948 היינו צריכים לעשות טיהור אתני ולגרש 800 אלף איש – אחרת לא היינו יכולים להתקיים."

"מאז, כדי לשמור על ריבונותה, ישראל נדרשת להפעיל מצב חירום באופן מתמיד. בהגזמה, ישראל היא גוואטמלה פוטנציאלית תוך 24 שעות. אין לה מעטפת של בלמים ואיזונים שיכולה לערער מגמה של פשיזם. למשל, בצוק איתן נעצרו 1,500 ערבים ישראלים רק כדי שלא יפגינו. אנחנו לא כל כך יודעים על זה. גם חוק ההסדרים הוא המצאה מטורפת, חוק שעובר בצורה לא דמוקרטית מתוקף מצב החירום".

אבל אין דבר כזה דמוקרטיה אידיאלית.

"להגיד שאנחנו תחת איום טרור, שאנחנו לא צריכים להיות שונים מאחרים – זו אמירה נכונה וגם מסוכנת. היא יכולה להיות מעיל שעוטף בלגיטימציה כל דבר. היה מוצדק שיהודים באו לישראל, ולעולם לא אומר שבאנו לכאן כקולוניאליים. היה מצב חירום באירופה ולא היה לאן להימלט. אבל אפשר היה לבנות ריבונות מסוג אחר, ולא ריבונות מונופוליסטית שנגמרת בטיהור אתני. ובכלל, אני רוצה לשנות כדי שאחיה בחב"ה רה שנעים יותר ונכון לחיות בה, ולא בגלל מה שקורה במקומות אחרים. היה יכול להיות כאן גן עדן".

אז צריך להפריד לשתי מדינות?

"אסור להוציא אנשים מבתיהם, לא יהודים ולא ערבים. זה תקדים מסוכן מאוד. המאבק נגד ההתנחלויות מוטעה, כי רוב יש"ר ראל בנויה עליהן. נצרת עילית היא התנחלות אכזרית הרבה יותר מכל מרפסת שרבים עליה בעמונה."

"אני מתנגד לשתי מדינות לשני עמים בדיוק מהסיבה הזו. הרי השמאל מתנגד למדינה דו־לאומית כדי לא לטבוע בים ערבי, וזו גוענות לשמה. זו עמדה לא דמוקרטית הרבה יותר

"יש הרבה מתנחלים שהם דמוקרטים
לא פחות ממי שגר בתוך הקו
הירוק. לכן צריך לחשוב על מודל
שיאפשר הכלה לכולם – דרך
קהילות שכבר קורות ממילא, גם
במצב הנוכחי של אפרטהייד"

"ישראל נוסדה באופן לא דמוקרטי,
מתוך חור שחור. ב-1948 היינו
צריכים לעשות טיהור אתני ולגרש
800 אלף איש – אחרת לא היינו
יכולים להתקיים. מאז, ישראל חייבת
גם להפעיל מצב חירום מתמיד"

אחרת מהאשכנזים. המזרחים לא באו לפה מתוך מצב החירום, שנוצר גם בגלל השואה וכמובן שאפשר להבין את הנסיבות. נכון שזו הסתכלות לאחור, עם קצת מבט של תור זהב, אבל יש משהו בסיסי שהיה יכול להתנהל אחרת.

"יש הרבה מתנחלים שהם דמוקרטים לא פחות ממי שגר בתוך הקו הירוק. לכן צריך לחשוב על מודל שיאפשר הכ"ה לה לכלול, במרחב אחד, דרך קהילות שכבר קורות ממילא גם תחת אפרטהייד והן בלתי הפיכות. אפשר, למשל, לערוך בחירות לכנסת על בסיס לאומי, עם שני בתים. במודל כזה הימין ישיג את מה שהוא רוצה בהסכם דמוקרטי יותר. אין לי ספק שישראל תחיל את הריבונות על השטחים בסוף, זה כתוב על הקיר כבר הרבה שנים. אבל איזה מודל פוליטי יהיה? אלוהים יודע."

מאשר ימין רדיקלי, כמו ריבלין, שרוצה להחיל את החוק הישראלי על כל השטחים.

"הקו הירוק נהפך למגדיר צמחים פוליטי, מיתוס שלא נותן פתרון לכלום. רבים מבני משפחתי גרים במעלה אדור מים, ובעיקרון אין בהם שום דבר יותר ימני ממני. למה האוכ"ל לוסיה הזו צריכה לשלם את המחיר של השלום? המנגנון של יישוב השטחים לא היה רק אידיאולוגי, אלא כלל הקמה של מדינת רווחה בשטחים, כמוכון ליהודים בלבד. אתה רואה את ההבדל המעמדי בשטחים, היישובים המבוססים של האשכנזים האידאולוגיים והיישובים של החרדים, המזרחים והרר"ס העניים".

אתה מדבר על המיתוס של הקו הירוק, אבל מדינה אחת וש"כנות טובה זו פנטזיה.

"אני מסכים, אבל זו האוטופיה שלי. אמנם הסיכוי להסכמה פוליטית קטן, אבל לדעתי המצב הזה כבר מתרחש בפועל. באירופה אומרים לי: 'המדינה שלך מראה לנו את עברנו, ואני עונה: 'נכון, אבל היא מראה לכם גם את עתידכם, עם המוסל' מים'. עם מירי רגב בשלטון הייתי עושה הסדר שלום עם הער"ס תסכיח. מהר יותר מאשר עם יצחק הרצוג".

"ההתיאולוגיה הפוליטית האשכנזית והמזרחית שונות בתכ"לית. יש לי פנטזיה שאם מזרחים היו מגיעים לכאן ראשונים, היה שיח פתוח הרבה יותר עם הערבים. לא כי המזרחים הם אנ"שים טובים יותר, אלא כי הם חיו באזור הזה ומשתמשים בשפה

יולי 2011 חוק החרם

הכנסת קובעת כי תאפשר הגשת תביעת נזיקין נגד מי שקרא לחרם המבוסס על זיקה לישראל או לשטחים הכבושים. בג"ץ פוסל בהמשך את הסעיף המאפשר קביעת פיצויים ללא הוכחת נזק, אך לא את שאר החוק

מרס 2011 חוק הנכבה

הכנסת מחוקקת את "חוק הנכבה", המאפשר לשלול תקצוב מגופים ששוללים את קיומה של ישראל כמדינה יהודית, מציינים את יום הקמתה כיום אבל או מבזים את דגל המדינה

אוקטובר 2010 בלי נאמנות אין אזרחות

הממשלה מאשרת הצעת חוק שתדרוש ממתאזרחים להצהיר נאמנות למדינת ישראל "כמדינה יהודית ודמוקרטית", לאחר שרשימת ישראל ביתנו מתמודדת בבחירות עם הסיסמה "בלי נאמנות אין אזרחות". ההצעה לא נחקקה בינתיים

2009

התקציב הדו־שנתי

שר האוצר יובל שטייניץ מנהיג לראשונה תקציב דו־שנתי. אישור התקציב הוא ההזדמנות הבולטת ביותר של הכנסת לפקח על הממשלה (ולהפילה), והנהגת תקציב דו־שנתי מפחיתה את תדירותה